

13.6.2022

Lastensuojelun sosiaalityöntekijän asiakasmäärän on oltava lastensuojelulain mukainen

Lastensuojelulaissa (417/2007) on säädetty lastensuojelun sosiaalityöntekijän enimmäisasiakasmäärästä 1.1.2022 alkaen. Lastensuojelulain 13 b §:n mukaan yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 30 lasta asiakkaanaan. Muutosta sovelletaan 1.1.2024 lukien ja siihen saakka lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 35 lasta asiakkaanaan.

Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on merkittävä vastuu valvoa lapsen etua ja edistää lapsen oikeuksia. Sosiaalityöntekijän työmäärän tulee olla tasolla, jossa hänellä on mahdollisuus perehtyä lapsen asioihin ja sosiaalityön tekemiseen lapsen etua parhaalla mahdollisella tavalla toteuttaen. Toteutetun lainmuutoksen tavoitteena on nimenomaan ollut vahvistaa lapsen oikeuksien toteutumista lastensuojelussa sekä turvata lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tavoitteiden toteutuminen niin avo- kuin sijaishuollossa.

Aluehallintovirastoissa eri puolilla Suomea on vireillä useita lastensuojelua koskevia valvonta-asioita, joissa on kyse lastensuojelulain 13 b §:ssä säädetyn sosiaalityöntekijän vastuulla olevien lasten enimmäismäärän ylittymisestä.

Valvontaviranomaiset muistuttavat kuntia ja hyvinvointialueita niiden velvollisuudesta huolehtia, ettei lastensuojelun sosiaalityöntekijän vastuulla olevien lasten enimmäismäärää ylitetä. Lastensuojelun sosiaalityöntekijän liian suuri työkuorma vaarantaa asiakkaiden palvelujen laadun ja lapsen edun toteutumisen.

Tämän ohjeen tarkoituksena on tuoda esille lastensuojelun sosiaalityön henkilöstömitoitusta arvioitaessa huomioitavia asioita.

Sosiaalityöntekijän vastuulla olevien lasten määrässä huomioitavia asioita

Lastensuojelulakiin kirjattu lastensuojelun sosiaalityöntekijän vastuulla olevien lasten lukumäärä on enimmäismäärä, josta saa ja tarvittaessa myös tulee poiketa alaspäin. *Lastensuojelulain 13 b §:n mukaisen lapsimäärän arviointi tehdään jokaisen tosiasiallisesti työssä olevan sosiaalityöntekijän osalta, ei vakanssipohjan perusteella.* Sosiaalityöntekijän vastuulla olevien lastensuojeluasiakkaiden

lainmukaisen määrän arvioinnissa tulee myös huomioida *sosiaalityöntekijän työtehtävien kokonaisuus ja hänen työaikansa*. Jos esimerkiksi vain osa sosiaalityöntekijän työstä kohdistuu lastensuojelun sosiaalityöhön ja/tai hän tekee osittaista työaikaa, tulee hänen vastuullaan oleva lastensuojelun asiakkaiden määrä suhteuttaa tämä huomioon ottaen.

Lastensuojelun tavoitteena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Tämä perustuu tavoitteelliseen ja suunnitelmalliseen muutostyöskentelyyn, jota ei voida lain edellyttämällä tavalla toteuttaa, jos lastensuojelua ei järjestetä oikea-aikaisesti. Valvontaviranomaiset muistuttavat, että lastensuojelun asiakkuuden alkamisesta ja sen edellytyksistä säädetään lastensuojelulain 27 §:ssä. Sosiaalityöntekijöitä tulee olla riittävästi, jotta lasten etu ja oikeudet lastensuojelulaissa säädettyihin palveluihin voivat toteutua.

Asiaksmäärän lainmukaisuus varmistetaan ensisijaisesti omavalvonnalla

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) velvoittaa julkiset palveluntuottajat valvomaan lastensuojelun laatua, turvallisuutta ja lainmukaisuutta. Laki edellyttää, että kunnat ja hyvinvointialueet varmistavat omavalvonnan keinoin, ettei esimerkiksi yksittäisten lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden kokonaistyökuorma muodostu lastensuojelulain sallimaa suuremmaksi.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden työn kuormittavuuden on todettu olevan yhteydessä lastensuojelutyön organisointiin, johtamiseen ja lähiesimiesten mahdollisuuteen antaa tukea sosiaalityöntekijöille. Valvontaviranomaiset toteavat, että työn kuormittavuutta aiheuttavien tekijöiden minimoiminen osaltaan turvaa lapsen edun toteutumista lastensuojelussa.

Valvontaviranomaiset muistuttavat tässä yhteydessä myös sosiaalihuollon henkilökunnan sosiaalihuoltolain 48 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitus tulee tehdä tilanteessa, jossa henkilö tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan sosiaalihuollon, esimerkiksi lastensuojelun sosiaalipalvelujen toteuttamisessa, sekä sosiaalihuoltolain 49 § velvollisuudesta tehdä ilmoitus aluehallintovirastolle, jollei epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa saada korjattua. Lain 48 §:n mukaisen ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.

Valvontaviranomaisten työ painottuu jatkossa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä enenevästi kuntien ja hyvinvointialueiden omavalvonnan valvontaan. Lastensuojeluun kohdistuvassa viranomaisvalvonnassa tullaan pääsääntöisesti aina selvittämään lastensuojelulain 13 b §:n 2 momentista ilmenevän mitoituksivaatimuksen noudattaminen. Valvontaviranomaiset tulevat puuttumaan havaitsemiinsa lainvastaisuuksiin niiden käytettävissä olevin keinoin, tarvittaessa uhkasakolla tehostetulla määräyksellä.

Lisätietoja antavat:

Etelä-Suomen aluehallintovirasto:

sosiaalihuollon ylitarkastaja Elina Haahti, p. 0295 016 440

Itä-Suomen aluehallintovirasto:

sosiaalihuollon ylitarkastaja Sanna Tahvanainen, p. 0295 016 709

Lapin aluehallintovirasto:

sosiaalihuollon ylitarkastaja Marjut Aikio, p. 0295 017 384

Lounais-Suomen aluehallintovirasto:

sosiaalihuollon ylitarkastaja Sini Virtanen, p. 0295 018 017

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto:

Pirkanmaa: ylitarkastaja Saija Kujansuu, p. 0295 018 555

Keski-Suomi: ylitarkastaja Paula Mäkiharju p. 0295 018 525

Etelä-Pohjanmaa: ylitarkastaja Päivi Ahvenus p. 0295 018 575

Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa: ylitarkastaja Annina Sadeoja, p. 0295 018 074

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto:

sosiaalihuollon ylitarkastaja Mirka Mäkipää, p. 0295 017 021

Valvira:

lakimies Päivi Vuorinen, p. 0295 209 402